

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

ФАКУЛТЕТ ВЕТЕРИНАРСКЕ МЕДИЦИНЕ

КИНОЛОШКА СЕКЦИЈА

СЕМИНАРСКИ РАД

СРПСКИ ТРОБОЈНИ ГОНИЧ

Стојиљковић Марко 2008/114

Београд, 2010.

САДРЖАЈ

САДРЖАЈ	1
ИСТОРИЈАТ РАСЕ	2
ПРВИ СТАНДАРД.....	3
СТАНДАРД ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ТРОБОЈНОГ ГОНИЧА	5
СТАНДАРДИ ТРОБОЈНОГ ГОНИЧА ОД ПРИЗНАВАЊА РАСЕ ДО ОБЈАВЉИВАЊА ДАНАШЊЕГ СТАНДАРДА	6
СТАНДАРД СРПСКОГ ТРОБОЈНОГ ГОНИЧА.....	7
РАСПРОСТРАЊЕНОТ И УПОТРЕБА	10
ЛИТЕРАТУРА.....	11

ИСТОРИЈАТ РАСЕ

Прва озбиљнија проучавања гонича на Балкану обавио је аустралијски официр Франц Ласка (Franc V. Laska) за време свог боравка у Босни. Резултате тих истраживања објавио је у својој књизи о лову у Босни и Херцеговини (*Weidwerk in Bosnien und Hercegovina, Klagenfurt 1905.*). На основу података, које је овај заљубљеник у гониче и страствени ловац оставио, у могућности смо да прилично сагледамо пут настанка наших гонича. Франц Ласка је тврдио да је Балкан расадник гонича, односно да су гоничи са Балкана послужили као основа за стварање многих раса на западу Европе. Како он наводи, са тим мишљењем су били сагласни и тадашњи кинолошки ауторитети. Током боравка у Босни, Ласка је урадио прва зоотехничка испитивања гонича. Он је узео телесне мере од 1036 гонича и то 443 равнодлака, 307 дугодлаких и 386 оштродлаких. Осим телесних мера Ласка је дао опис за сваку групу гонича, што практично представља први писани стандард за гониче на Балкану. Његов опис равнодлаких (краткодлаких) гонича се у много чему поклапа са данашњим стандардима наших аутохтоних раса. Наведено је и то да су најчешће боје ових паса биле јако слично распоређене као код данашњег српског и планинског гонича, али и то да је су код великог броја паса биле присутне ознаке беле боје на грудима, врату, ногама, шапама, на врху репа или на глави у облику лисе. Дакле, још крајем деветнаестог века је на овим просторима било тробојних гонича.

Једна од најозбиљнијих студија о настанку гонича објављена је 1936. године под називом „Die bracken“ (Гоничи), а аутор је др F. Jungklaus. Он је све тадашње гониче поделио у четири групе:

- *Canis familiaris bracco tataricus* (источне расе гонича)
- *Canis familiaris bracco mediteraneus* (средоземне расе гонича)
- *Canis familiaris bracco celticus* (западне расе гонича)
- *Canis familiaris bracco intermedius* (прелазне расе гонича)

У такозване „праве“ гониче убрајају се западни, источни и прелазни облици гонича, док су средоземне форме прелазни облици између хртова и гонича. Аутор је гониче са балканског подручја сврстао у прелазне расе гонича, тако да Српски тробојни гонич, као и остале расе са овог подручја воде порекло од форме *Canis familiaris bracco intermedius*. У ову групу још су сврстане многе расе гонича као што су: тиролски, истарски, штајерски високобрдски, италијански, пољски, фински, шведски, норвешки и балтички гоничи. Судећи по овој подели закључак је да Српски тробојни гонич и остали гоничи са Балкана имају „рођаке“ по целој Европи па није чудо што су гоничи горе побројаних поднебља јако слични нашим аутохтоним расама гонича.

У кинолошким круговима се чедрдесетих и педесетих година прошлог века распарављало о томе да ли су тробојни гоничи самостална раса или је то само тробојни варијетет, тада већ као аутохтоне расе признатог, Балканског (Српског) гонича.

ПРВИ СТАНДАРД

Комисија за аутохтоне псе Кинолошког удружења ФНРЈ на састанку 13.8.1955. донела је одлуку да се уради стандард за овог гонича под називом „Балкански тробојни гонич“. Израда стандарда поверена је инг. Љуби Обрадовићу и Милораду Мијатовићу. 1957. године Милорад Мијатовић објавио је чланак у часопису „Ловачки лист“ под називом „Тробојни балканац или тробојни гонич?“ уз који је приложио и предлог стандарда. После стварања предлога стандарда рад на стандардизацији тробојног гонича добио је јако озбиљан ток, а постојала је и решеност Кинолошког савеза да се ова раса званично призна. На 2. Међународној изложби паса свих раса у Београду 7. и 8. јуна 1958. године приказани су тробојни гоничи широј јавности. Приведене псе прегледала је Комисија за аутохтоне псе у саставу: др Емануил Лапчевић, инг. Љуба Обрадовић и Крешимир Дошен. Ова комисија је прихватила предложени стандард тако да је тробојни гонич постао призната аутохтона раса у Југославији. Први стандард тробојног гонича гласи:

Општи изглед: Најчешће квадратичног изгледа, са снажном и складном грађом тела, средње величине; преовлађује црна боја која се протеже као црни плашт преко главе, врата, леђа и репа., са црвеножутом или пламеном бојом која захвата предњи део главе, плећке, трбух и половину бутова те типичном белином која се редовно протеже преко носа (бела лиса) или бела лиса око врата, на прсима, по предњим и задњим ногама или шапама и на врху репа.

Глава: Средње величине (дужина од потиљне кости до врха њушке 18-22cm), са широком, нешто израженом потиљном кости, са незнатним преломом између носника и чела; у целини, глава се од чела постепено сужава ка врху њушке; носнице развијене, усне средње развијене, уши средње развијене, заокружене и уз главу приљубљене; зубало потпуно и маказасто, очњаци добро развијени.

Очи: Тамне или смеђе, са племенитим и умиљатим погледом

Врат: Снажан, нешто краћи, постепено се шири према грудима, нема подгушњака.

Предњи део: Плећке косе, мишићавае, добро везане за грудни кош; лактови не смеју бити искривљени, подлактица права, чврста; зглоб мало приметан; дошапље широко и право; шапе снажне, округле и избочене; нокти јаки и савијени.

Груди: Изразите, дубоке и широке; леђа нешто краћа, мишићава, права; трбух нешто увучен.

Сапи: Косе; реп средње усађен, довољно дуг (до скочног зглоба), постепено се сужава од корена ка врху и правилно ношен.

Задњи део: Бутине мишићаве, са нешто приметним луковима и израженим скочним зглобом; дошапље готово окомито.

Длакавост: Длака густа, кратка, са подлаком, а у планинским пределима може да буде нешто дужа.

Боја: Преовладава црни плашт који се протеже од половине главе преко врата, дела репа, са жутином, жутоцрвеном или пламеном бојом која се провлачи око очију са унутрашње стране и по ивицама ушију, плећкама, лактовима, трбуху и половини бутова до испод скочних зглобова, са белом бојом која је редовна преко носа (бела лиса), испод врата или око врата, на прсима, предњим и задњим шапама, врху репа и трбуху.

Висина: Од 45 до 55cm; пси су у типично планинским пределима нешто виши и тежи.

Мане: Хртовски изглед са надигнутим ушима (рогоушаст); због слабе исхране честе су појаве рахитичности и кржљавости; реп дебео и заврнут, одаје тип мешанца са овчаром.

После усвајања од стране Комисије, која је прегледала псе у Београду, раса је морала бити званично потврђена и од стране Пленума ЈКС-а. То је урађено на 5. Пленуму одржаном 12.10.1958. у Београду. У литератури није наведен прихваћени текст стандарда, већ само да је од тада ова раса званично призната у Југославији.

После тога је стандард прослеђен FCI-у, не зна се тачно када, али је FCI 25.7.1961. под бројем 229 објавио стандард Југословенског тробојног гонича на француском језику. Тај текст се разликује од оног усвојеног 1958. Од стране Комисије, али је истоветан тексту на српском, за кога не постоји податак када га је и ко урадио. Не зна се зашто је измењен стандард тек признате расе. 1961. Појављује се нови текст стандарда који је био основа за све касније стандарде.

СТАНДАРД ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ТРОБОЈНОГ ГОНИЧА

Општи изглед: Својом силуетом, стасом и тежином југословенски тробојни гонич припада групи раса средње величине. Снажно грађено његово тело истовремено указује на хармоничност и издржљивост. Боје је црне, пламено црвене или жуте са белом, од којих црна преовладава. Како његово име каже, припада групи ловних паса – гонича.

Глава: Средње дужине, сразмерна висини, дугачка око 21cm (19-25cm). Нос доста развијен, пигментирание слузкоже а најбоље црно пигментиран. Носник прав, довољно дуг и широк. Усна горња сасвим незнатно прелази доњу, доста танка и чврсто приљубљена. Вилица средње развијена и правилна. Стоп једва приметан. Лобања доста равна, нешто пострани заобљена, очни лукови мало изражени, потиљна кост видљива и чеона бразда лако наглашена. Очи танко пигментирание затворено смеђе до црне боје, благог израза. Уши усађене изнад очне линије, средње дебљине, средње дугачке (код пса у мировању допиру до задњег угла доње вилице), приљубљене и ненаборане. Врат добро повезан са главом и трупом, благе косине, осредње мишићав (у пресеку крушколиког изгледа) постепено се шири према грудима и без подгушњака.

Предње ноге: Плећка средње дуга и коса (око 55°), добро мускулозна и са трупом добро повезана. Надлактица мишићава, осредње дужине. Лактови правилно постављени. Подлактица вертикална, мускулозна и округла. Зглоб-шапље- мало приметан. Дошапље право, не предугачко и широко. Шапа снажна, округла (мачја шапа), прибраних прстију, нокти јаки, тамно пигментирани, табани (мекуш и јагодице) еластични.

Труп: Прса широка, благо заобљена. Грудни дубоке, широке и дуге, благо заобљених косих ребара. Леђа права, нешто краћа и мишићава. Спој широк и мишићав. Трбух прибран и заобљен. Сапи довољно дуге, широке и косе.

Задње ноге: Бутине средње дужине, широке и мишићаве. Подколеница коса, дуга и мускулозна. Сковни зглоб дубок, изражен и широк, отворених углова. Дошапље је скоро вертикално, право, дуго и без заперака. Шапа округласта, избочених прстију, нокти јако, табани (мекуши и јагодице) чврсти. Реп у продуженој линији леђа, правилно усађен, право до сабљастог облика, допире до скопног зглоба, у мировању ниско, а у ходу нешто вишље ношен.

Боја и ознаке: Три боје морају бити заступљене. Преовладава црна боја у виду мањег или већег плашта, који услед сјаја длаке даје изглед изразито црне боје. Црни плашт у правилу протеже се од половине главе, преко врата, леђа и делимично покрива реп. Друга боја је црвено жута, рђасто смеђа или пшенично жута, налази се измађу црне и беле боје и провлачи се у правилу око очију, са унутрашње стране и по ивицама ушију, преко плећака, лактова и бутина до око скопних зглобова. Белине се простиру преко главе у

виду изражене лисе, испод врата у виду потпуне или делимичне огрлице, на прсима, доњем делу груди (грудна кост), на доњим деловима ногу и врху репа. Бела боја треба да заузима до око једне трећине површине тела, не сме да преовлађује, нити да прекида црни плашт на леђима. Све видљиве слузокоже тамно, а најбоље црно пигментиране.

Одлаканост: Длака кратка, густа и сјајна са подлаком. Дужа длака, иако непожељна, толерише се на задњој ивици бутина и на доњој страни репа.

Телесне мере: Висина гребена креће се од 45 до 55cm. Изузетно, код врло складно грађених паса дозвољава се одступање од 2cm мање или више од наведеног. Дужина трупа је већа од висине гребена за 5 до 8 cm.

Покрети: У кретању касом корак је издашан, не превисок, еластичан и живахан.

Мане типа: Све основне мане гонича, а нарочито неправилна сразмера између висине и дужине; претупа, прешилъена или извијена њушка; прекратке, штрчрће, прениске или превисоко усађене уши; рибље око; предуга длака; недовољно или превише белина, или без белина.

Дисквалификационе елиминационе мане: Једна или више од горе подвучених или ниже наведених мана: подгризач, надгизач (предгризач) са скраћењем горње вилице; преуска и преплитка прса са слабо повезаним лактовима; продуга или преседласта леђа; изнад леђне линије ношен и јако завијен реп; на страну изразито искривљен реп; јако изражени О и Х ставови ногу; дуго и јако улегнуто дошапље; висине изнад или испод дозвољених; крипторхизам или моноорхидија; изражене веће депигментације видљивих слузокожа.

СТАНДАРДИ ТРОБОЈНОГ ГОНИЧА ОД ПРИЗНАВАЊА РАСЕ ДО ОБЈАВЉИВАЊА ДАНАШЊЕГ СТАНДАРДА

Није познато ко је иницирао измену стандарда југословенског тробојног гонича. 19.2.1969. FCI објављује нови стандард (229a). Упоредњем текста овог стандарда са предходним уочава се да је урађено уопштавање, што је, вероватно неком деловало као поједностављење стандарда. Укинута је толеранција висине и прописано да дужина трупа треба да је највише 10% већа од висине гребена. Опис боје је прилично поједностављен. Да би се уочиле разлике између стандарда из 1961. и оног из 1969. Најбоље је прочитати интегрални текст.

Већ наредне године 27.11.1970. FCI објављује стандард ове расе, али тај текст је, осим неких језичких формулација, у потпуности идентичан оном из 1969. Тај текст је онјављен и на француском језику.

Наредно појављивање стандарда југословенског тробојног гонича било је 1.1.1981. када је FCI објавио текст на енглеском и немачком језику.

Због потребе да се унапреди узгој аутохтоних гонича Клуб имаоца гонича из Ваљева организује 30.4.1988. Прво југословенско саветовање о домаћим расам гонича. За ту прилику Миливоје Урошевић и сарадници урадили су студију под називом „Компаративна испитивања основних карактеристика телесне развијености балканског, југословенског тробојног и југословенског планинског гонича“. Студија је обухватила 775 гонича у периоду од 1978. До 1988. Од тог броја било је 302 тробојна гонича, и то 175 мужјака и 127 женки. На основу резултата ове студије тадашња Комисија за аутохтоне расе урадила је предлог новог стандарда југословенског тробојног гонича усаглашеног са моделом стандарда који је FCI усвојио на Годишњој скупштини у Јерусалиму 1987. године. Стандард је урађен, али одговарајућа тела ЈКС-а нису имала времена да га размотре све до 8.4.1994. када Председништво ЈКС-а закључује да се овај стандард (заједно са стандардима балканског и планинског гонича) још једном размотре и упуте Скупштини ЈКС-а. Исте године 17.12.1994. Скупштина ЈКС-а одржана у Темерину доноси одлуку да се Балкански гонич и Југословенски тробојни гонич преименују у исправне називе – Српски гонич и Српски тробојни гонич и да се стандарди упуте FCI-у.

Тако су наши аутохтони гоничи, после дуго година, добила права имена. Стандарди су су фебруару 1995. Упућени FCI-у, а Међународна кинолошка федерација је 24.6.1998. признала ова имена.

СТАНДАРД СРПСКОГ ТРОБОЈНОГ ГОНИЧА

Употреба:	Гонич
Класификација:	FCI
Група:	VI Гоничи, крвоследници и сродне расе
Секција:	1.2 Средње велики гоничи
Са радним испитом	

Кратак историјат: Порекло српског тробојног гонича је слично другим гоничима са Балкана. Током 1946. Је дискутовано да ли је ово самостална раса или је реч о варијетеу српског гонича. Закључено је да се ради о самосталној раси и направљен је први стандард. На Међународној изложби паса у Београду 7-8. Јуна 1958. Званично су приказани ови пси, а FCI је 25.7.1961. званично признао расу и објавио стандард.

Општи изглед: Средње велики, снажног тела, темпераментан, живахан и енергичан.

Значајне пропорције: Дужина тела, мерено од врха грудне кости до седне кврге, превазилази висину ребена за око 10%. Дужина главе износи 45% висине ребена.

Карактер: Привржен, љубак, живахан, поуздан, веома издржив.

Глава: Дугуљаста и уска. Горње линије лобање и њушке међусобно су дивергентне.

ГОРЊИ ДЕО ГЛАВЕ

Лобања: Посматрано од напред и са стране благо заобљена. Чеона бразда изражена. Потилжна кврга слабо развијена. Растојање између корена ушију одговара дужини од стопа до потилжне кврге. Надочни лукови слабо изражени.

Стоп: Слабо изражен

ЛИЧНИ ДЕО

Носна печурка: Добро развијена, увек црна.

Њушка: Клинаста. Краћа је од лобање. Пожељан је однос дужине њушке и лобање 8,5:10. Континуирано се сужава од стопа до носне печурке. Осник је раван. Постране линије њушке међусобно стреме једна ка другој (конвергентне).

Усне: Танке, добро прилежуће, средње развијене, прилично кратке и на крају њушке заобљене. Руб усана мора бити црн. Горње усне благо покривају доње. Угао усана није опуштен.

Вилице-зуби: Снажне вилице са правилним и потпуним маказастим зубалом. Дозвољено је кљештасто зубало.

Образи: Равни

Очи: Бадемасте до готово овалне, средње велике, благо косо постављене. Руб очних капака мора бити тамно пигментисан (првенствено црно). Боја очију по могућству тамна.

Уши: Високо усађене, средње дуге и широке, добро прилежу на образе. Висеће, средње ширине. Врх ува је благо овалан. Пре су танке него дебеле.

Врат: Снажан, приближно исте дужине као глава. Горња линија је благо заобљена. Са хоризонталом врата заклапа угао од 45 до 50°.

Тело: Правоугаоно. Дужина је за око 10% већа од висине гребена.

Горња линија: Равна.

Гребен: Слабо изражен.

Леђа: Добро мишићава, равна, снажна, дуга.

Слабине: Добро мишићавае, скоро исте дужине као сапи.

Сапи: Благо косе, према хоритонтали заклапају угао од 20 до 25°, широке, добро мишићавае.

Груди: Снажне, дубина им је скоро 50% висине гребена. Обим груди је за 20% већи од висине гребена.

Доња линија и стомак: Заобљени врх грудне кости је неупадљиво истакнут. Стомак благо увучен.

Реп: Продужава линију сапи. Снажан у корену и сужава се ка врху. Допире до скочног зглоба. Благо на горе повијен, ношен испод леђне линије. Добро одлакан.

Предње ноге-уопштено: Снажне, равне, добро мишићавае, паралелно постављене.

Лопатица: Приближно исте дужине као и надлактица, мишићава, снажна, добро повезана са телом. Са хоризонталом заклапа угао од 45 до 50°.

Надлактица: Добро уз тело прилежућа, снажна, приближно исте дужине као лопатица. Са хоризонталом заклапа угао од 45 до 55°.

Лакат: Добро прилеже уз тело, чврст. Растојање од земље до лакта је приближно 50% висине гребена.

Подлактица: Равна, јака, добро мишићава.

Шапље: Чврсто.

Дошапље: Снажно, благо искошено, до 15° према вертикали.

Шапе: Мачје, са снажним, уско међусобно прилежућим пртсима. Отпорни нокти, првенствено тамно обојени. Тамно обојени јастучићи су добро развијени.

Задње ноге-уопштено: Снажне, равне, добро мишићава.

Бутина: Снажна, равна, добро мишићава.

Колено: Чврсто, паралелно са средишњом осом тела. Колени угао је око 120°.

Подколеница: Добро мишићава, приближно исте дужине као бутина.

Скочни зглоб: Чврст. Угао скочног зглоба је око 135 до 140°

Дошапље: Пуно снаге, готово вертикално постављено.

Шапе: Нешто дуже од предњих. Јаки прсто међусобно добро прилежу. Снажни нокти су црни. Тамно обојени јастучићи су отпорни и еластични.

Кретање: Дуг и енергичан корак, добро осваја простор. Пожељно кретање је слободан, правилан и хармоничан кас без вертикалног увијања леђа.

Кожа: Еластична, добро пигментисана, добро налажућа уз тело.

Длака: Кратка, бујна, сјајна, нешто дебља, добро полегла по целом телу. Подлака је прилично добро развијена. На задњим рубовима бутина и доњој страни репа длака је незнатно дужа.

Боја: Основна боја је засићено црвена или лисичје црвена са црним плаштом или седлом. Црна боја може да допире до главе и тада на слепоочницама прави црне ознаке. На грудима је дозвољена белина која се може протезати уназад до краја грудне кости као и на стомак и унутрашње стране задњих ногу. Доње половине ногу као и врх репа могу бити бели. Белине не требају да заузимају више од трећине површине тела.

Величина: Мужјаци од 45-55cm - идеално 51cm, а женке 44-54cm - идеално 49 cm.

Грешке: Свако одступање од наведеног мора се сматрати грешком чија процена стоји у тачном односу са степеном изражености.

Искључујуће грешке: Агресивност или плашљивост; предгриз или подгриз; недостатак зуба (мањак 2xП1 се толерише); стакласте очи; предуго тело; завијен реп, високо или сабљастро изнад леђа ношен реп, удичаст реп, пострано ношен реп; прскавост белих ознака; ако бела заузима више од једне трећине површине тела; присуство четврте боје; испод или изнад висине.

Н.Б. Мужјаци морају имати два нормално спуштена и у скротум смештена тестиса.

РАСПРОСТРАЊЕНОТ И УПОТРЕБА

Српских тробојних гонича има на целом простору бивше Југославије, мада су највише заступљени у планинским крајевима јужне и југоисточне Србије као и у Босни и Хецеговини. Користе се као добри и упорни гоничи у лову на ситну и крупну дивљач као што су зечеви, лисице и дивље свиње. Јако су ретки у крајевима земље са нижом надморском висином јер се убрајају у групу дугоногих гонича па је њихова употреба у лови забрањена на теренима ипод 500 метара надморске висине. Карактерише их велика упорност и интелигенција, као и добра издржљивост у лову. Привженост и верност власнику је још једна од њихових позитивних особина, мада често умеју да буду и јако темпераментни и тврдоглави. Српски тробојни гоничи подлежу радном испиту и могу се такмичити у утакмицама у раду на зеца, лисицу и дивљу свињу.

ЛИТЕРАТУРА

Миливоје Урошевић, „Српски и слични гоничи“, Београд 2006.

Кинолошки савез републике Србије, „Стандарди раса поFCI групама“, Београд 2008.